

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова

ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

(повна назва підрозділу)

КАФЕДРА ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

(повна назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор із науково-педагогічної
роботи

Сергій Слободян

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Program of the Discipline

ПРАКТИЧНА ГРАМАТИКА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

PRACTICAL ENGLISH GRAMMAR

рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський)

тип дисципліни _____ вибіркова

мова викладання _____ англійська

Робоча програма навчальної дисципліни «ПРАКТИЧНА ГРАМАТИКА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ» скерована на підготовку фахівців усіх галузей знань усіх спеціальностей.

«11» березня 2025 р. 14 с.

Розробник: Дем'яненко Ольга Євгенівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри германської філології.

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Практична граматики англійської мови» розглянуто на засіданні кафедри германської філології
Протокол № 2 від «11» березня 2025 р.

Завідувач кафедри

Тетяна Мироненко

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Практична граматики англійської мови» розглянуто Науково-методичною комісією філологічного факультету
Протокол № 3 від «12» березня 2025 р.

Голова

Лілія Рускуліс

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Практична граматики англійської мови» погоджено з навчальним відділом

Начальник відділу

Андрій Лабарткава

Робочу програму навчальної дисципліни «Практична граматики англійської мови» затверджено Навчально-методичною радою НУК
Протокол № 2 від «19» березня 2025 р.

Голова НМР НУК

Євген Трушляков

© НУК, 2025

© Дем'яненко О.Є., 2025

ЗМІСТ

<i>Вступ</i>	4
<i>1. Опис навчальної дисципліни</i>	5
<i>2. Мета вивчення навчальної дисципліни</i>	6
<i>3. Передумови для вивчення дисципліни</i>	6
<i>4. Очікувані результати навчання</i>	6
<i>5. Програма навчальної дисципліни</i>	6
<i>6. Методи навчання. Засоби діагностики результатів навчання та методів їхнього демонстрування</i>	8
<i>7. Форми поточного та підсумкового контролю</i>	9
<i>8. Критерії оцінювання результатів навчання</i>	12
<i>9. Засоби навчання</i>	13
<i>10. Рекомендовані джерела інформації</i>	14

ВСТУП

Анотація

Викладання дисципліни «Практична граматики англійської мови» передбачає оволодіння студентами практичними вміннями та навичками з граматики сучасної англійської мови, що є необхідною передумовою здійснення англомовної комунікації. Під час засвоєння практичного курсу у студентів формується іношомовна професійна комунікативна компетентність, розвивається здатність та готовність спілкуватися іноземною мовою з урахуванням культурних особливостей носіїв мови. У процесі засвоєння курсу студенти набувають практичних знань щодо граматичної будови та функціонування граматичних явищ сучасної англійської мови, необхідних в майбутній професійній діяльності. Програма орієнтована на розвиток у студентів навичок граматично правильного мовлення в його усній та письмовій формі, необхідних для виявлення комунікативної компетентності в різних мовленнєвих ситуаціях.

Ключові слова: граматично правильне мовлення, граматичні категорії, практична граматики англійської мови, професійна комунікативна компетентність.

Abstract

Teaching the discipline «Practical English Grammar» involves students mastering the practical skills and grammar skills of modern English, which is a necessary prerequisite for English communication. During the mastering of the practical course students form a foreign language professional communicative competence, develop the ability and willingness to communicate in a foreign language, taking into account the cultural characteristics of native speakers. In the process of mastering the course, students acquire practical knowledge about the grammatical structure and functioning of grammatical phenomena of modern English, necessary for future professional activities. The program is focused on the development of students' skills of grammatically correct speech in its oral and written form, necessary to identify communicative competence in different speech situations.

Key words: grammatically correct speech, grammatical categories, practical grammar of the English language, professional communicative competence.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Усі галузі знань	<i>Вибіркова</i>	
Модулів – 1		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		1-й	1-й
Електронний адрес РПНД на сайті Університету	Усі спеціальності	Семестр	
Індивідуальне науково-дослідне завдання –		2-й	2-й
Загальна кількість годин – 150		Лекцій	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 5;		30 год.	6 год.
самостійної роботи студента – 5		Практичні, семінарські	
		30 год.	6 год.
		Лабораторні	
	0 год.	0 год.	
	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Самостійна робота	
		90 год.	138 год.
		Індивідуальні завдання: 0 год.	
		Вид контролю: залік	
		Форма контролю: комбінована	

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни «Практична граматики англійської мови»: ознайомлення студентів з основними поняттями і категоріями системи сучасної граматики англійської мови, практичне вживання мови та формування мовленнєвих навичок і вмінь; формування вмінь оперування понятійним апаратом практичної граматики; розвиток граматичної компетенції студентів, яка є складовою мовної компетенції; окреслення шляхів практичного застосування отриманих знань, умінь і навичок з практичної граматики.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Дисципліна базується на практичному курсі англійської мови.

4. Очікувані результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни не передбачає формування та розвиток у студентів програмних результатів навчання через належність дисципліни до категорії вибіркових. Під час опанування матеріалами курсу студенти матимуть можливість оволодіти такими компетенціями: 1) застосовувати фундаментальні знання з граматики англійської мови для професійної комунікації на високому рівні; 2) обґрунтовано та виважено використовувати граматичні норми англійської мови у писемному та усному мовленні повсякденного та професійного характеру.

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Basics of practical English grammar.

Змістовий модуль 1. The Notional and Functional Parts of Speech

Тема 1. The noun. The category of number. The category of case.

Література [1], стор. 138-143.

Тема 2. The adjective. The adverb.

Література [1], стор. 196-216.

Тема 3. Conjunctions and Prepositions.

Література [1], стор. 226-241.

Тема 4. Future forms.

Література [1], стор. 38-43.

Змістовий модуль 2. English Verb Tenses.

Тема 1. Simple tenses.

Література [1], стор. 4-8.

Тема 2. Continuous tenses.

Література [1], стор. 10-14.

Змістовий модуль 3. English Verb Tenses.

Тема 1. Perfect tenses.

Література [1], стор. 14-30.

Тема 2. Perfect Continuous tenses.

Література [1], стор. 20-33.

Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього		у тому числі		усього	усього		у тому числі		с.р.
	лек	пр	лаб	с.р.		лек	пр	лаб	с.р.	
1	2	3	4	5	7	8	9	10	11	12
Модуль 1. Basics of practical English grammar.										
Змістовий модуль 1. The Notional and Functional Parts of Speech										
Тема 1. The noun. The category of number. The category of case.	15	2	2	-	11	17	0	2	-	17
Тема 2. The adjective. The adverb.	16	2	4	-	10	16	0	2	-	14
Тема 3. Conjunctions and Prepositions.	20	4	6	-	10	18	0	0	-	18
Тема 4. Future forms.	24	4	6	-	14	24	2	0	-	22
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	75	12	18	-	45	75	2	4	-	69
<i>Усього годин</i>	75	12	18	-	45	75	2	4	-	69
Змістовий модуль 2. English Verb Tenses.										
Тема 1. Simple tenses.	16	2	4	-	10	16	0	0	-	16
Тема 2. Continuous tenses.	29	4	4	-	21	29	2	2	-	25
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	45	6	8	-	31	45	2	2	-	41
<i>Усього годин</i>	45	6	8	-	31	45	2	2	-	41
Змістовий модуль 3. English Verb Tenses.										
Тема 1. Perfect tenses.	14	4	2	-	8	14	0	0	-	14
Тема 2. Perfect Continuous tenses.	16	8	2	-	6	16	2	0	-	14
<i>Разом за змістовим модулем 3</i>	30	12	4	-	14	30	2	0	-	28
<i>Усього годин</i>	30	12	4	-	14	30	2	0	-	28
Разом за курсом	150	30	30	0	90	150	6	6	0	138

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	The noun. The category of number. The category of case.	2	2
2	The adjective. The adverb.	4	2
3	Conjunctions and Prepositions.	6	0
4	Future forms.	6	0
5	Simple tenses.	4	0
6	Continuous tenses.	4	2
7	Perfect tenses.	2	0
8	Perfect Continuous tenses.	2	0
	<i>Разом</i>	30	6

Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

- підготовка до практичних занять – 2 год. / 1 заняття;
- виконання проєктних завдань – 3–5 год. / 1 проєкт;
- підготовка до тестового контролю – 3–4 год. / 1 тест;
- підготовка до підсумкового контролю – 15 год. / 1 захід
- підготовка до колоквіуму – 15 год. / 1 захід

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Підготовка до практичних робіт	30	6
2	Виконання проєктних завдань*	33	79
3	Підготовка до тестового контролю	12	12
4	Підготовка до підсумкового контролю	15	30
5	Підготовка до колоквіуму з письмовою роботою	15	11
	<i>Разом</i>	105	138

6. Методи навчання. Засоби діагностики результатів навчання та методів їхнього демонстрування

Методи навчання:

- 1) на лекційних заняттях:
  - лекція;
  - пояснення;
  - дискусія;
  - диспут;
  - ілюстрування;
  - демонстрація;

- відеометод;
  - майстер-клас
- 2) на практичних заняттях:
- практична робота;
  - фронтальне опитування;
  - частково-пошуковий метод;
  - спостереження.

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- усні відповіді (лише для студентів денної форми навчання);
- тестові роботи;
- проєктні (самостійні) роботи;
- контрольна робота;
- колоквиум.

7. Форми поточного та підсумкового контролю

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету.

Підсумкова оцінка навчального курсу містить оцінки з поточного контролю та оцінки підсумкового контролю. В кожного компонента своя частка в загальній системі оцінок, де студент може набрати від 60 балів до 100 балів. Під компонентом проміжних оцінок розуміються поточні оцінки протягом семестру.

Підсумкова оцінка навчального курсу є сумою проміжних оцінок (усна відповідь, тест, проєкт, колоквиум) (максимально 85 балів) й оцінки за контрольну роботу (максимально 15 балів).

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на заняттях та набутих практичних навичок під час виконання завдань практичних і проєктних самостійних робіт, а також підготовки дослідницьких матеріалів до колоквиуму.

Зарахування кредитів навчального курсу можливо тільки лише досягнення результатів, запланованих РПНД, що виражається в одній із позитивних оцінок, передбачених чинним законодавством.

7. Форми контролю результатів навчальної діяльності студентів та їхнє оцінювання

Усні відповіді на практичних заняттях	Критерії оцінювання
2	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, містить аргументовані висновки з доречним ілюстративним матеріалом, може підкріплюватися коректними цитуваннями думок / поглядів учених.
1,5	Відповідь в цілому правильна, доволі повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу.
1	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована з використанням неправильної / некоректної термінології.
0,5	Відповідь частково правильна, містить неточності, проте не містить жодних аргументів та ілюстративного матеріалу.
0	Студент не дає відповіді чи його відповідь містить значну кількість

	суттєвих помилок, не обґрунтована.
	<i>Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 30 балів (15 відповідей по 2 бали).</i>

Тестові роботи	Критерії оцінювання
5	Студент надав 10 правильних відповідей на 10 запропонованих питань у тестовій роботі, тобто 100 %.
4,5	Студент надав 9 правильних відповідей на 10 запропонованих питань у тестовій роботі, тобто 90 %.
4	Студент надав 8 правильних відповідей на 10 запропонованих питань у тестовій роботі, тобто 80 %.
3,5	Студент надав 7 правильних відповідей на 10 запропонованих питань у тестовій роботі, тобто 70 %.
3	Студент надав 6 правильних відповідей на 10 запропонованих питань у тестовій роботі, тобто 60 %.
2,5	Студент надав 5 правильних відповідей на 10 запропонованих питань у тестовій роботі, тобто 50 %.
2	Студент надав 4 правильні відповіді на 10 запропонованих питань у тестовій роботі, тобто 40 %.
1,5	Студент надав 3 правильні відповіді на 10 запропонованих питань у тестовій роботі, тобто 30 %.
1	Студент надав 2 правильні відповіді на 10 запропонованих питань у тестовій роботі, тобто 20 %.
0,5	Студент надав 1 правильну відповідь на 10 запропонованих питань у тестовій роботі, тобто 10 %.
0	Студент не надав жодної правильної відповіді на 10 запропонованих питань у тестовій роботі, тобто 0 %.
	<i>Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 15 балів (3 роботи по 5 балів).</i>

Самостійна (просктна) робота	Критерії оцінювання
5	Студент правильно виконує завдання в установлений термін, презентує аналітику різних наукових джерел, підбирає доречний ілюстративний матеріал, здійснює коректні та доцільні цитування, а також грамотно проводить експеримент і на високому рівні здійснює обробку його результатів.
4	Студент правильно виконує завдання в установлений термін, презентує аналітику різних наукових джерел, допускається незначних помилок у добірці ілюстративного матеріалу, здійснює коректні та доцільні цитування, в експериментальних роботах містяться незначні недоліки в обробці їхніх результатів.
3	Студент виконує роботу з порушенням встановленого часу для цього виду роботи; дає в цілому правильну відповідь, але поверхнево чи з певними неточностями, подає недоцільні цитування та недоречні ілюстрації, а також виконує експериментальні роботи не на різноманітних мовленнєвих матеріалах та з недостатньою кількістю респондентів.
2	Студент виконує роботу з порушенням встановленого часу для цього

	виду роботи; дає в цілому правильну відповідь, але не презентує аналітику різних наукових джерел, не підбирає доречний ілюстративний матеріал, не наводить коректні та доцільні цитування, проводить експерименти, проте не презентує обробку його результатів та не демонструє вміння робити висновки.
1	Студент виконує роботу з методичної допомоги викладача на кожному етапі проведення експериментів.
0	Студент не виконує роботи.
	<i>Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 30 балів (6 робіт по 5 балів).</i>

Контрольна робота	Критерії оцінювання
ДФН 15–13 ЗФН 39–30	Робота виконана без змістових помилок (завдання I, II та III рівнів складності), містить точні відповіді на питання теоретичного характеру, правильно ідентифікує технологію і правильно виявляє брехню в тексті. Бал знижується в разі наявності орфографічних та пунктуаційних помилок.
ДФН 12–10 ЗФН 29–20	Робота представлена з повними та правильними відповідями всіх рівнів складності, студент правильно ідентифікує технологію профайлінгу і правильно структурує хід виявлення брехні в тексті, проте допускається помилок шляхом упущення кількох відповідних маркерів. Бал знижується в разі наявності орфографічних і пунктуаційних помилок.
ДФН 9–7 ЗФН 19–10	Робота виконана з огріхами в описі технології профайлінгу, проте безпомилково виконано завдання I та II рівнів складності. В такій роботі завдання щодо детекції брехні в тексті виконано неправильно. Бал знижується в разі наявності орфографічних і пунктуаційних помилок.
ДФН 6–4 ЗФН 9–6	Робота виконана з неточностями у формулюванні дефініцій термінів (II рівень складності) та значними огріхами в описі технології профайлінгу (III рівень складності). Завдання щодо детекції брехні в тексті виконано неправильно або не виконано взагалі. Бал знижується в разі наявності орфографічних і пунктуаційних помилок.
ДФН 3–1 ЗФН 5–1	Робота містить значну кількість помилок у завданнях усіх рівнів складності або незначну кількість помилок у завданнях I та II рівнів складності та відсутності виконання завдань III рівня. Бал знижується в разі наявності орфографічних і пунктуаційних помилок.
0	Робота не виконувалася.
	<i>Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 15 балів (для ДФН) / 39 балів (для ЗФН)</i>

Колоквіум із письмовою роботою (дослідженням)	Критерії оцінювання
10	Студент ретельно проводить аналітичний огляд літератури, самостійно організовує експеримент, правильно здійснює обробку його результатів, робить логічні та аргументовані висновки, вказує на перспективи

	їхнього застосування рішення в подальшій практичній діяльності, а також правильно із мовного й технічного поглядів оформлює думки у вигляді письмової роботи.
9-7	Студент ретельно проводить аналітичний огляд літератури, самостійно організовує експеримент, правильно здійснює обробку його результатів, робить логічні висновки, проте без додаткової аргументації та вказівки на перспективи подальших досліджень, а також правильно із мовного погляду оформлює думки у вигляді письмової роботи. Допускається незначна кількість технічних огріхів.
6-4	Студент поверхнево чи з певними неточностями проводить аналітичний огляд літератури, виявляє труднощі під час організації експерименту, проте правильно здійснює обробку його результатів, робить висновки, проте без додаткової аргументації та вказівки на перспективи подальших досліджень, а також правильно із мовного погляду оформлює думки у вигляді письмової роботи. Допускається незначна кількість технічних огріхів.
3-2	Студент поверхнево чи з певними неточностями проводить аналітичний огляд літератури, виявляє труднощі та допускається грубих помилок під час організації експерименту, помилково оброблює його результати, робить висновки без додаткової аргументації та вказівки на перспективи подальших досліджень. Допускається незначна кількість мовних і технічних огріхів під час оформлення тексту письмової роботи.
1	Студент проводить аналітичний огляд літератури, експеримент та здійснює обробку його результатів із подальшим оформленням у вигляді письмової роботи з допомогою викладача
0	Студент не підготував дослідження або надав на перевірку викладачеві роботу не власного авторства.
<i>Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 10 балів</i>	

Форма контролю	Максимальна кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Практичні заняття	15x2 бали = 30 балів	3x2 бали = 6 балів
Самостійна (проектна) робота	6x5 балів = 30 балів	6x5 балів = 30 балів
Колоквіум із письмовою роботою	1x10 балів = 10 балів	1x10 балів = 10 балів
Тестування	3x5 балів = 15 балів	3x5 балів = 15 балів
Контрольна (письмова) робота	1x15 балів = 15 балів	1x39 балів = 39 балів
Всього	100	100

8. Критерії оцінювання результатів навчання

		Денне відділення		Заочне відділення	
		Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів
ЗМ 1	T1	Відповідь на практичному занятті	2		

	Т2	Відповідь на практичному занятті	4	Відповідь на практичному занятті	2
		Проект	5	Проект	5
	Т3	Відповідь на практичному занятті	6	Відповідь на практичному занятті	2
		Проект	5	Проект	5
	Т4	Відповідь на практичному занятті	6		
		Проект	5	Проект	5
ПМК	Тест	5	Тест	5	
ЗМ 2	Т1	Відповідь на практичному занятті	4		
		Проект	5		
	Т2	Відповідь на практичному занятті	4	Відповідь на практичному занятті	2
		Проект	5	Проект	5
	ПМК	Тест	5	Тест	5
ЗМ 3	Т1	Відповідь на практичному занятті	2		
	Т2	Відповідь на практичному занятті	2		
		Проект	5	Проект	5
	ПМК	Тест	5	Тест	5
Колоквіум			10	Колоквіум	10
Контрольна робота			15	Контрольна робота	39
Підсумковий контроль		Залік		Залік	
Сума			100		100

9. Засоби навчання

Наочним матеріалом для лекційних занять послужать передусім графічні засоби, а саме друковано-роздатковий матеріал у вигляді ілюстративних таблиць, опорних схем, рисунків; мультимедійні засоби (комп'ютерні презентації); відеоматеріали (навчальні кінофільми, а також інтерв'ю, виступи, сеанси гіпнозу, рекламні та політичні відеоролики тощо як фактографічний матеріал).

На практичних заняттях прислужиться бібліотечних фонд Університету та електронні репозитарії світу, а також різномірні лінгвістичні фактажі для проведення експериментів (текстові та відеоматеріали).

Під час виконання завдань самостійної роботи доцільним стане використання бібліотечного фонду та енциклопедій, словників, довідників.

10. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Murphy R. English Grammar in Use. A self-study references and practice book for intermediate Learners of English / Raymond Murphy. Cambridge University Press, 2019. 380 p.
2. Murphy R. English Grammar in Use (Supplementary Exercises) / Raymond Murphy, Louise Hashemi. Cambridge University Press, 2019. 138 p.
3. Верба Л.Г. Граматика сучасної англійської мови. К.: "Логос", 1997. 352 с.
4. Жилко, Н.М. Англійська мова. Вправи з граматики: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Видавничий центр "Академія", 2018. 304 с.
5. Левицький А. Е. Порівняльна граматика англійської та української мов: навч. посібник. Київ, 2007. 154 с.
6. Практична граматика англійської мови: навч. посібник /О.М. Акмалдінова, Л.В., Будко, С.П. Фатеева. 5-е вид., стер. К.: НАУ, 2016. 148 с.
7. Харитонов І.К. Теоретична граматика сучасної англійської мови. Київ, 2008. 352 с.

Допоміжна література

8. Князева І.О. Англійська мова. Граматичний практикум. І рівень: збірник граматичних вправ для початкового рівня. Харків: Веста; Ранок, 2015. 336с.
9. Практична граматика англійської мови з вправами: Посібник для студентів вищих закладів освіти./ Л.М. Черноватий, В.І. Карабан та ін. Том 1. Вінниця: Нова книга, 2006. 276 с.
10. Alexander L.L. Longman English Grammar Practice. Longman, 2004. 296p.
11. Azar B. S., Hagen Stacy A. Understanding and Using English Grammar. 5-th ed. NY: Pearson Education, 2017. 492 p.
12. Thomson A. J. A Practical English Grammar / A. J. Thomson, A. V. Martinet. Oxford University Press, 2011. 383 p.
13. Virginia Evans, Jenny Dooley. Grammarway 4. Express Publishing. 2009. 278 p.